

LA GRALLA

AVISOS Y SUSCRIPCIONS

RINCON 121

Entre Treinta y Tres é Ituzaingó

SENMANARI CATALÁ Y LITERARI

SUSCRICIO ADELANTADA

Ciutat	ps. 0.50
Campanya	“ 0.60
Exterior	“ 0.70

LA GRALLA

MONTEVIDEO, JUNY 26 DE 1887.

Supliquém als nostres agents y suscriptors de fora y de la Capital, que al notar lo mes petit retart ó falta en l' envió del periódich, ho posin en coneixement d' aquesta administració.

Aixís mateix devém dir que 'ls suscriptors que 's trobin en descubert procurarán posarse al corrent de la suscripció si volen llegir LA GRALLA.

LOS PROSISTAS CATALANS

I

—*Los novelistas*—

En una de fregar, cayó caldera.

Ab viu interés aném seguint la marxa de las lletras catalanas y molt particularment las obras escritas en prosa.

Deixant de costat lo pensament capdal de la obra y la trama que segueix lo desarrollo de la concepció novellesca, puix aixó es cosa que cada autor ho fá á sa manera y es qüestió d' encarar escolas é istils, (punt aqueix que per ara no volem tocar) pera donar un judici particular, segons nostre sentir y

entendre: nos dedicarém avuy á assenyalar alguns defectes que 'n nostre manera de veurer trovém en nostres prosistas.

Lo vici de las trasposicions se fá tan general, que fins arriban l' abús d' aquesta figura á ésser tan general qu' hi ha autor que 'n un sol “párrafo”, n' hi posa dos ó tres, ab tant mal acert, que de lluny se veu qu' es un “vici intencional”, creyent élls, sens dupte, que la munió de trasposicions dona mes elegancia á la relació, sent tot lo contrari, separantse de nostre modo d' ésser y de dir las cosas, se fá pesat, per sobra de melositat, un llenguatge tan rebuscat com poch castís.

Y se fá tant general, perque 'ls autors novells, que malhauradament no tenen altres títols que presentar al públich, que son desconegut talent, procuran seguir l' istil de qui pot estampar en las cobertas dels seus llibres, títols académichs que l' hi donan certa importancia, tal vegada justa, en la llengua que 'ls ha guanyat, mes ni justos ni verdaders en la que vol ferlos valer.

Veritat es, que quiscú fa lo que millor li sembla, puix no tenim encar' cap gramática degudament autorisada, que 'ns ensenyi; mes es una trista gracia que nostres autors novells segueixin las

petjadas de A. ó B. creyent qu' aquests son mestres en la materia, quant no son mes qu' altres tants conreudors, que per l' influencia de 'l seu nom conquerit honrosament dintre d' una literatura forastera, procuran agafar igual nombradía en la catalana, despariona completament de la que 'ls ha donat los títols que volen fer valer dintre la nostre.

Autor hi há, que si no fos aquest afany de volguer "elegantisar," (permeteume la paraula) ab trasposicions sos escrits en prosa, seria modelo de ben dir y fael descriptor de nostres costums catalanas.

AGUSTÍ J. Y ARGENTÓ.

La Banda de Bastardía

Ab la sala plena de gom á gom y ab una concurrencia tan distinguida com de costum, comensá la representació de la obra qual títol serveix d' epígrafe á aquestas ratllas.

Tot lo que de la execució podriam dir fora molt llarch, aixís es que 'ns concretarem á parlarne lleugerament y parantnos sols en los punts que 'ns semblaren mes acabats. Dada l' importancia de tan celebrat com aplaudit drama, lo temps empleat pera los ensaigs y las facultats que requereix direm que la «Banda de Bastardía» fou bastant ben acabada.

Entre 'ls punts que descollaren mes citarem lo final del acte primer, la escena del Baró buscant las probas de son deshonor en el acte segon y lo final d' aquest. L' aficionat encarregat del paper d' Ulrich tingué moments verdaderament bons, sobre tot la escena en que recomana á la germana del Baró vetlli per la vida d' Arthur, la del tercer acte ab fra Gilbert y la final en que per salvar al fill se dona la mort.

A nostre entendre la escena aquesta fou la mes artísticament acabada en la que posa-

ren tots, Baró, Maria y Ulrich tan com pogueren de sa part pera coronar lo bon éxit de la obra: Fent justicia direm que ho lográren.

Lo paper de n' Uch estigué sostingut sens decaure un sol moment, y especialment en lo segon acte ab en Rocafort, lográ arrencar nutrits aplausos. Fra Gilbert feu tot lo possible per sortir airós de son grave paper, lo grant interessar per son bon dir, potser la primera condició que 's necessita pera desempenyar un paper cualsevol. De lo jovenet que tingué á son cárrech lo paper d' Arthur, no 'n direm mes sino que fou ben rebut; feu tot lo que sas facultats li permetian y arrencá bastant aplausos en la sentimental escena del ters acte ab Na Maria.

Per acabar direm que tots féren lo possible pera que «La Banda» fos tal Banda y no la parodia mal forjada de lo que son títol deya.

Na Victorina Bedós, es bastant coneguda y prou aplaudida, pera que diguem d'ella que estigué á la altura de son verdader paper. May escassejá sas facultats pera mostrarnos á la dona apasionada, noble, orgullosa y gelosa de son amor, fent una Maria de primer ordre.

Demaném encaridament á la Societat *Rat-Penat* que fassa tot lo possible pera tornar á donar tan preciosa producció drámatica, ja que son molts los que 'ns han damanant ho fessim constar aixís.

HORACI FLACH.

KARPANTA

(Fragment d' una tragedia inédita.)

ACTE V.

EXCENA XLII.

Karpanta ab corona y ceptre, Batllorius ab lo sabre á la ma, Bledari, Marruixa, Mathatías, sacerdots, sacerdetesas, la Cort, guerrers de peu y de cavall y poble.

Comensa l' eclipse.

Karp. Venjarne vull: la set de sanch m' abrusa.

La brida afluixo al poble: 'l deixo lliure de ler en mon imperi lo que vulga.

¡Que cayguin los traydors, si ho vol lo poble!..

Y si 'l poble no ho vol... també que cayguin:

basta ja que jo ho vulga, jo, la reyna,

que puch fer lo que 'm sembli, lo que 'm passi
per la clepsa, senyors, com vostés saben;
y si no, ja ho veurán.... Bona polayna,
que fossin de cartró ceptre y corona!..

Creix la fosca

¡Oh, deus! ¡Deus del Olimp! ¿Que va de veras?
¿Aquesta fosca qu' es, en mitx del dia?..

Bledari s' obra pas entre la turbamulta, s' acosta á la
reyna ab misteri y li diu ab veu baixa:

Bled. La escudella es á taula.

Karp. Sens fer cas á Bledari. ¿Quin auguiri
es aquest pera mi, sagrat Apolo?..

Dirigintse als sacerdots y sacerdotesas:

¿Que feu aquí, ganduls, com papanatas?..

Bled. (á p.) ¡La escudella, senyora, la escudella!

La colla sacerdotal s' acosta á la reyna.

Karp. (á Bledari). ¡Per escudella estich!... Ves al dimoni-
(als sacerdots) Vull saber qu' es aixó, que significa!

Sac. I Ab veu profética:

Ja qu' ho vols, ho sabrás, reina Karpanta,
pero recórdat, recordat d' aquell ditxo
que diu en castellá que «quien escucha
su mal oye.» M' entens?

Menos retóricas,

y d' un cop acabém. Explicat.

Sac. I ¡Barba!

Ja m' agradas aixis: després no 't queixis:
Los inmortalts t' avisan per ma boca
que, com las pelas d' un que no 'n te gayres,
tas horas son contadas...

Karp. ¿Com? ¿que xerras?

La reyna tren foch pels caixals. Es precis que 'l direc-
tor d' escena sia persona que sápigas de que se las héu.
Lo sacerdot tracta d' escabullirse y Baldirius li tanca 'l
pas ab lo sabre.

¡Baldirius, fes ton fet; de pet escápsal!

Baldirius talla d' un sol cop lo cap del sacerdot. Lo
paper de Baldirius, si pot ésser, s' encarregará á un actor
qu' haja tocat lo violí alguna vegada.

Marruixa (ab horror ¡Mah!..)

Malhatías (Fent anar de tomballons á Batllorius d' una
¡Té, per brut, y de ton crim per paga! (trompada.)

Se tren un revolver de la pitrera, y, amenassant á la
reyna y als cortesants diu cridant:

¡A mi, los sacerdots; á mi, las verges!

¡De la venjansa es arribada l' hora!

Se queda fosch del tot, fins al punt de no veurers res-
Se senten tiros com si hi hagués un gran combat, corre-
dissas y tota mena de soroll.

Una veu ¡Té, infame!..

Altra veu ay!

Altra veu ay!

Altra veu ay!

Altra veu ay!

Altra veu ay!

Altra veu ay!

Altra veu ay!

Para 'l soroll. Poch á poch se va aclarint, y no 's veu
altra cosa qu' un pilot de morts: homes, donas y cavalls
tots barrejats y com si fessin la pila del greix.

S' aclareix del tot La orquesta toca la marsellesa, y
cau lo teló de mica en mica y ab majestat.

Los esoeetadors, si no ho han fet avans, van desfilant
cap al carré.

FI DE LA TRAGEDIA

WILLIAM XARAU.

Á un Senyor Don Cugat

Vaja, home: celebros de coneixel. May m'
ho haguera pensat que fos vosté tant de la
brometa y, sobre tot, tant modest. Lo que no
trobo bé es que s' haje tractat vosté de «mí-
sero.» De tots modos respecto la seva afir-
mació, ja que no li puch negar lo títol que
vosté mateix 's posa.

Considerantlo á vosté un gran home per la
crítica y admirantlo ja, fent partits mano á
mano ab lo justament reputat Goñi, á pesar
dels seus indisputables mérits, m' ha tocat
vosté la corda sensible quant ha involucrat
las «impresiones» que vol fer ab lo setmanari
LA GRALLA. Miri, á n' aquesta modesta pero
bona minyona, me l' estimo potser més que
vosté la primera de sas «críticas» y com que
á la pobreta li manca un acompanyant pera
que sas tocadas sian mes armoniosas, y 'm
sembla que vosté pera tocar lo «bombo» té
qu' ésser un home que 's pinta sol, si 's pre-
sentés á concurs, ¿qui sab si obtindria 'l pre-
mi? Li dich ab confiansa, aixó de que vosté
toqui be 'l «bombo» portiu amagat, no fassi
'l plaga, perque la enveja, m' enten don Cu-
gat? de tot ne fa «guerre de boutique» (es-
pressió seva que jo ignoro si ho ha sentit á
dir no coneixent paraula de francés) y l' ho-
me de mérit no sab á voltas de quin costat

girarse pera que no 'l fassin anar á la profesó acompanyant als gegants.

En cuestió de lógica, es entremaliat don Cugat! Vatúa lo ret de la Sila! Ves á qui sino á vosté se li ocorreix dir que en la segona representació d'una obra que 's donará un mes després, podrá jutgar per aquesta si aquella fou bona ó mala? Bé, molt bé, don Cugat; d'aixó 'n dich homes de pés. Prou estich veyent que va quedar tot descansat al volguer emetre semblant judici. Quin xasco s'ha emportat si habia algú que creya que vosté tenia un ull de poll en lo cervell. Los hi ha donat vosté una llissó que val per mil.

Vaja Cugat t'has lluhit
al traure un grill á fora!
¡Quina crítica! ja es hora
de que te 'n tornis al llit!
Creume, Cugat estimat,
no escriguis en los diaris....
y no llejirem....desvaris
que 't deixan del tot *Colgat*.

DON PAU DE LA PENA.

CONFESSIONS DE HORACI FLACH

Ó SIGA SON RETRATO

fsich moral y psicológich

Y escrit per ell mateix
á fi de deixar probat,
qu' alló de que un no 's coneix
á si mateix, no es vritat.

Continuació

¡Moments d'angunia que may vos habeu despintat de ma ment! horas de fel y tristó, que may he vist endolsadas per la recompensa; que tristos recorts m'inspireu!

Mon pare, no deya res; aquell silenci era la proba patent, de la lluyta establerta en son cor de pare, contra 'ls rigors de la fortuna.

Torná l'antich vehí, y quedá resolt que jo aniria ab ell á viatge.

No tinch forsas per descriurer l' instant suprem de ma separació.

Ma mare m'acompanyá á Barcelona, y recorde que 'm digué aquestas paraulas:

Anem fill meu en un lloch ahont no 'ns puga veurer ningú á plorar.

A pesar de tenir familia á Barcelona que 'ns estimaba entranyablement, per desfogarse nostres cors y per confondrers nostres ánimas, me conduí al jardí del general, que en aquell temps encare existia en part.

Tot nostre diná fou una poma y un llonguet y encare recorde que ni un ni altre lo poguerem acabar.

Pagat lo primer tribut al amor mes pur, que la ma de Deu ha imprés en lo cor del home, 'ns dirigirem á casa de mon padrí y oncle que vivia en la Barceloneta.

Desde 'l balcó de la casa 's veyá lo barco ab que m'habia d'embarcar y no sé perque á sa vista 'm vaig posar á tremolar de pó.

Forsa era separarnos. L'oncle, la tia, dos cosinas y la mare, m'acompanyaren fins al moll. Al ser á la Riba, á la vista d'aquell trasbals que en lloch de animarme m'entristia, no poguí mes; esclato en un plor y 'm resisteixo passar mes endevant.

¡Si n'usaren de paraulas per convencer 'm! pero jo aferrat á las faldillas de la mare que no podia dir un mot, ni feya cas de lo que 'm deyan ni m'ho escoltaba tampoch.

Lo podri *barquillero* m'agafá en brassos y donant fi á aquella escena muda en que tot era sentiment, me trasladá al seu bot pera conduhirme á bordo.

Vaig passar mes d'una hora com alelat, sense dar-me compte de lo que m'passaba y bullint-me la cara per la impresió dels petons de ma pobre y desconsolada mare.

¡Ah mare del cor; qui com jo ha passat per aquesta trista proba no pot oblidar lo que val lo vostre amor immaculat. Al dar-me compte exacte de mon estat, ja estava al costat de gent estranya qual modo de dir, de fer y manar, era tan diferent del que fins allavors habia escoltat y vist, qu'acabá per entristirme mes. Habiam de sortir lo dia 20 d'Agost, dia per mi memorable, puix cumplia 12 anys. La tripulació se componia del Capitá—J. Juli—Pilot J. Ysem. Contramestre. F. Lloret—Cuyner A. Gutierrez y sis mariners, dos valencians, dos catalans, un filipino y un mallorquí.

Lo dia designat, férem vela y per primera

vegada rebé mon front lo bapisme d' aygua salada. Passo per alt las peripecias del viatge, per no oferir cap interés y si sols contaré, alguns detalls de la vida íntima que l' home de mar passa.

Com á *noy de cambra* tenia jo 'l deber de rentar los plats, netejar, la cambra, arreglar los camarots, servir á lo comando de bordo y estar á la veu de tots los que 'm manessin, Era una especie de birolet que 'l feyan ballar á voluntat. Per sobre nom me deyan *Sereno* y 'l contramestre lo dia que no tenia excessos de bilis, me cridaba ab lo de *Serenet*.

AL SENYOR DON CUCUFATE DE BASTARDIA

Saludo ab mil atencions
al «Senyor Don Cucufate.
¡Que bó fora per *orate!*
¡y quinas explicacions!

En la re-senya que fá
de la funció del diumenge,
quan un la llegeix 's penja,
no sab per hont comensar.

Esta tan ben detallada
que si an no hi va aná, al llegir,
se queda al mateix que si
no la hagués may presenciada.

Detalla alli una per una
las escenas que.... en vritat
¡Vol creurer 'm Don Cucufat?
«torni al llit que aixó es la Lluna.

¡Se veu ben clá, si no m' erro
que no es vosté «cap de bou»
que ha prés fa temps, se veu prou,
candela en aqueix enterro.

Lo que sols nos té alligits
es veurer lo que s' empenya
en volguer fer la resenya
un dimars! ¡quins acudits!

No; vosté farà carrera
te molta disposició,
tiri endavant; y ab aixó.
«manos á la cartutxera.»

Per si acas no li ha acudit;

vosté que es bó per la crítica,
per que no 's fica ab política
que 'n treuria mol partit?

L' apellido sols, lo nom
no l' eleva á gaire altura;
mes no sempre la figura
está d' acort ab un hom.

Lo que li prech que m' espliche
per que jo no ho he comprés
de com se menja, que és
lo de «guerre de boutique.»

¡Ay caratsus! ben clá 's veu
que posseheix molts idiomas.
¡Diuhen que no hi ha grans homes!
se 'n trovan per tot arreu.

L' hi demano siga just
ab resenyar «La Marina».
¡Per Deu, no 'ns clavi una espina!
¡Per Deu, no 'ns dongui un disgust!

Y ab tots los punts y aparts.
Son amich me repeteixo
y de vosté 'm despedeixo.
Si Deu ho vol, fins dimars.

J. RIBAS.

¡CABRERA!

NOVELA DE COSTUMS CATALANAS

PER

«LO CEGO»

Montevideo—Febrer del any de vintiset la Restauració

dels Jochs Florals

CAPÍTOL VII

Complicacions

No havia caminat cent passas fora de sa casa en Pau, quan la Rosa, per médi de l' Anton, feu avisar al senyor rectó, respecte lo qu' élla havia sentit de la carta á la superiora; y al mateix temps va enviá á l' Anjeleta á dir á n' en Bernat que passés per la ferreriá, que la Rosa tenia d' enrrahonar ab ell.

Lo senyor rectó aixis que vá rebre lo reca-

do, agafá ,l manteo y sén va anar tot seguit al col-leji, temerós d' algun disbarat per part del batlle; y ja seguí de que la superiora no havia donat la carta al agutzil, s' encaminá cap á la casa del senyor Badell ab lo propòsit d' esclarí tan gran capdell.

En Bernat junt ab l' Anjeleta, va vindre á veure qués lo que volia la Rosa; la qual tot seguit li va pintar los perills que podria correr la seva filla fora del col-leji, tenint en Pauet, tants y tan forts ajudants pera lograr sos propòsits.

Escoltá en Bernat ab silenci tan pahorosas observacions, y donant á la Rosa moltas merces, li va contestar que no tenia mica de por; puix las personas que 'n mal hora li donaban tals molestias, no las consideraba tan dolentas que á gratsient li volguessen fer mal.

En Bernat se va despedí de la Rosa, y com de costum, se 'n va anar tot seguit á veure lo rectó ab l' intenció d' ennovarli tot lo que la Rosa li havia dit.

La majordona li va dir que 'l senyor rectó no hi era; que se n' havia anat al col-legi.

Cap allí sen vá anar en Bernat en busca d' ell; pero no trobantlo allí y habentli dit que 'l trovaria á can Badell, allá va diriji sos passos per veure si 'l trobava.

L' Agusti qu' havia trovat al Miquelet, tots dos sén vingueren cap á la ferreria y haventlos dit que 'n Malla era á can Badell y pensantse qu' éra de molta importancia lo que 'n Pau havia de dir al Miquelet, s' encaminaren tambe cap á la esmentada masia.

L' Agutzil, cumplint ab lo manat pe 'l batlle se 'n aná á can Badell, á donarli compte del resultat de son comés.

La vila, pues, en tal hora se trobava órfe d' autoritats superiors.

La Paula, que ja havia portat la noya á casa, va sébrer per alguna vehina la noticia que son marit, en Bernat, havia rebut; y guiada pe 'l temor y lo desitj de sébrer, se 'n va aná cap á casa la Rosa, deixat, sense atinarhi, á la Marieta sola.

En Pauet, que s' estava trevallant sense pensar ab res de mal, fou sorpres per en Jeroni, lo barber, el qual li ennová lo que succehia y plé d' igual temor per son pare, se va diriji

cap casa d' en Bernat, decidit á demanar aclaracions de tant gros enredo.

La sorpresa que tingueren los dos aimants al véurers y contemplarse be mereix tractarla al capitol apart.

CAPITOL VIII

La Marieta y en Pauet.

Tots los escriptors de fetas, novelas y fins historias pintan ab los colors mes bonichs xamosos als héroes ó caps de motius de las sevas pensadas. Yen aixó fan molt bé del modo que jó m' ho miro; puig essent la major d' élls, já jóvens aimants infortunats, já mártirs de causas justas y gloriosas que portan sempre l' essencia de l' esperansa de nova renovació dins lo caliu creador, ja l' immortalitat del recort en altre vida espiritual y eterna, per totas aqueixas grandíssimas qualitats, fan bé repetim de vestirlos ab los ropatjes mes poétichs que la ideyalisació imagina.

Nosaltres, també ¡ay! si tinguessem enjiny fariam lo mateix en nostres sencills aimants fills de nostre creació; emperó ¡lassats de naltres! ni tenim tino ni sabem pintar. Donemlos, pues, á la llum del mon tal com la mare Naturala á tingut plaher en ferlos.

Aixis, pues, las primeras exclamacions d' admirativa sorpresa qu' abdós se 'ls escaparen foren:

—¡Marieta!...

REMITIT

Senyor En Horaci Flach.

Present.

Montevideo 23 Juny 1887

Molt Senyor meu: Encar que no tinch lo gust de coneixel personalment, sé d' ahont es fill y de 'l defecte qu' adoleix. Aixó m' autorisa per dirnhi quatre de frescas en catalá, ja que hi ha hagut qui las hi digué en castellá lo dijous passat en lo diari «La Nacion».

'S coneix Sr. H. Flach que veste fá poch temps que 's troba á Montevideo, de lo con-

trari no s' haguera deixat entabaná per quatre *sabis*, que per desgracia nostra 'l rodeijan, y no haguera escrit la crítica de «La Marina», en los termes que va ferho en lo nombre 106 de LA GRALLA.

Si vosté fes anys que visqués en aquesta República, pensaria com nosaltres, de que no es prudent en moltes ocasions de la vida dir la vritat, perque ja se sab que si á un burro li diuhen qu' ho es, s' enfada y per no tindre disgustos, lo millor es ferli veurer qu' es sábi. Lo mateix li passa á vosté, que per haber sigut imparcial, tothom se li tira á sobre. ¿Que li fá á vosté que «La Marina» fos un mamarratxo, encar que per veurerla pagués cinch rals d' entrada? Sábiga que en lo *Centro* Catalá sols pot assitirhi (pagant) 'l que vingui disposat á aplaudir, d' altre manera nostra societat 's convertiria en un safreig y nosaltres estém disposats á que no arribi aquet cas.

Fassi cas omís dels homes que 'l rodeijan, perque á aqueixos ja 'ns vejerem obligats á fer per manera que 's sortissen de la Societat per lo molt exigents qu' eran, puix volian que lo nom de *Centro* Catalá fos una vritat, com habiam promés, y nosaltres creyém que ab lo nom ja basta, perque fa molts anys que sortírem de Catalunya y habem de estar bé ab lo pays ahont vivim y á mes tenim obligació de pagar primer los molts deutes que contraguerm.

Desitjant que li servescan los consells y esplicacions que acabo de donarli, m' oferesch de vosté son affm.

y S. S.

UN ACCIONISTA

NOVAS

Va estrenase en lo Teatre de Romea de Barcelona un drama en tres actes y en vers de don Manel de Lasarte, nomenat *La Veu de la Campana*. Obtingué no més que regular éxit y creyém que obtindrà poca popularitat per sa vaguetat en l' argument y sas escassas condicions escénicas que no 'l fan gayre recomanable.

PIFIAS

Recomaném á nostres llegidors sa assistencia á la reunió qu' avuy se celebra pera constituhir definitivament la Germandat de Socors-mútuos.

✱

Ja está acordat, lo programa ab que la Societat Catalanista *Rat-Penat*, celebrarà lo primer aniversari de sa fundació lo dia 9 de Juliol entrant.

Segons se 'n diu es tan interessant com escullit, y á jutjar per los treballs que 's preparan per lo embelliment del local, será una de las festas que honraran á tan digna societat quan vinga á nostras, mans lo programa imprés, ja 'l donarém á coneixer.

VUYTS Y NOUS

Hola, don Cu-cu-fa-te, ¿que fá, aqui dalt del *terrat*?

—Rés, miraba l' efecte que la meva crítica habia causat en l' ánim de 'ls pacífichs habitants d' aquesta benéfica ciutat.

—Ah! molt bé, molt bé, Y, ¿que no sab lo que hi há de nou?

No ho sé pas.

—Diuhen qu' en lo Reducto... ja m' entén vosté, á San Boy, que diriam á casa; hi ha demanadissa.

—Bé, y que?

—Ja m' entén vosté, hi ha demanadissa de ximplés....

—Bé, y que?

—...Que no saben lo que escriuhen.

Bé, y que.

—Com vosté s' ha posat á crítich....

Bé, y qué.

—¿Qué? Qué alli hi té un cuarto,

Don Cu-cu-fa-te cau desmayat sobre la *boca* de la xameneya que surt arran del *terrat*.

L' ETERN BITLLETAYRE

Xiula, xiula en ta carrera,
passa com mal esperit
tren que te 'n dus nostra esfera
cap als buyts del Infinit,

Ja 't coneix sech bitlletayre
que avisa hont baixá 'ns cal.
A la Parca estisorayre
tu li has prés la eyna fatal.

Ja 't recordo d' aquell dfa
en que, escarnint mon dolor,
t' 'n dugueres á ma aymía
fent desfílas del meu cor.

Y per tot consol, te 'n reyas.
—¡Si un n' havia de fer cas
de vostres plors! ¿Com (me deyas) ·
podríam donar un pas?

Sols, la marca misteriosa
dels bitllets, la comprench jo.
Quan n' hi ha un que á altre fa nosa
faig saltarlo del vagó.

Tant m' importa si s' hi deixa
pares, dona, ó fills aquí.
Com la estació es la mateixa
tots se troban á la ft.

N' hi ha que van sobre una mina;
altres ab aygua als vagons;
y 'l qui per seure s' amohina.
quan está hé se 'n va á fons.

N' hi ha que tot lo camí dormen
y quan baixan no han vist res;
altres que il·lusions se forman,
y tot ho han vist al revés.

Altres que lladran cam grossos,
altres com corbs afamats;
altres fan barallá 'ls mossos
per estar mes rapapats.

D' altres que tot fent lo viatge
viuen á costa de molts,
dihent que del equipatge
no més se 'n cuydan ells sols.

Si un d' aquests s' esgargamella
dihent:—¡M' he de creure á mí!

jo hi vaig, obro la portella
y 'l planto al mitj del camí.

N' hi ha un vagó que tot s' ho empassan:
altres, de dia, ab lo sol
ho creuen, y en tant los cassan
los mes rat-penats al vol.

De soberechs, irats; golafres,
y envejosos, n' hi ha mitj tren;
n' hi ha que, fent lo sant, son cafres,
y hi ha llanut que no 'ls comprén.

Molts, crequent no tenir seti
n' assaltaren un vagó.
Mes ja es hora que 'ls apreti
per fé enténdrels la rahó.

Del tren marxau á la quía,
y 'l gauxo está consentit:
tot cantant van fent la rúa;
mes la sentiren lo erit

quan róu avall las costellas
se 'ls tremquin. Y dihent aixó
ell anava obrint portella
buydant y omplint lo vagó.

D. CALVET.

TRENCA-CLOSCAS

XARADAS

Començant la *primera* y la *segona*
y una planta, *invertida* la *tercera*.
Segons diu no sé qui, *duas* *primera*
qui *hi-versa* la veritat, sent cosa bona.
No sé estat en mon *tot* sols ni una estona,
ni sé quin' impressió sufreix qu' hi espera,
desesperat del tot, l' hora postrema
ab lo *total* aprop, qu' á Deu li abona,
ab un pesat discurs que 'l cap li omplena
aumentant de modo, encara, la pena.

XARRICH-XARRICH.